

Gemeenteraad van Renkum

Datum 20 juli 2021
Onderwerp Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Beste raads- en commissieleden,

Op 15, 16 en 17 maart 2021 waren de Tweede Kamerverkiezingen. Deze verkiezingen hebben wij geëvalueerd. In deze brief leest u onze bevindingen.

Wij zijn trots dat het onder de complexe omstandigheden ons gelukt is om een veilige en betrouwbare verkiezing te organiseren. Het was een ongekennde en ingewikkelde operatie die onder grote tijdsdruk plaatsvond. Een grote hoeveelheid informatie kwam versnipperd en erg laat vanuit het Ministerie van Binnenlands Zaken (BZK) en de Kiesraad. Met een enorm doorzettingsvermogen, uitvoeringskracht en flexibiliteit is het de projectleider Verkiezingen, met ondersteuning van medewerkers, gelukt om deze verkiezingen volgens de nieuwe wet en regelgeving en nieuwe processen goed te laten verlopen.

Evaluatie

Als leidraad voor deze evaluatie gebruik ik de informatiebrief van januari 2021 over de voorbereidingen en organisatie van de Tweede Kamerverkiezing. De tekst uit de informatiebrief is blauw, de evaluatie staat in het zwart.

Vervroegd stemmen /Early voting

[Informatiebrief januari 2021](#)

Op maandag 15 en dinsdag 16 maart 2021 openen wij twee stembureaus. Deze zijn:

1. In Renkum stembureau Doelum.
2. In Oosterbeek het stembureau/tent op het plein van het gemeentehuis. Voor mensen die slecht ziend zijn kunnen hier op 15 en 16 maart gebruik maken van de stemmal en de soundboxen. Op 17 maart is de stemmal en de soundboxen beschikbaar voor de bewoners van Het Schild.

Uw brief van

-

Verzenddatum van deze brief

20 juli 2021

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk

141723

Behandeld door

Sabine de Reus

(026) 33 48 111

Bijlage

Evaluatie NVVB

Deze stembureaus zijn bedoeld voor spreiding van de kiezers en voor kiezers met een verhoogde kans op een gezondheidsrisico. Wij voldoen hiermee aan de door het ministerie BZK vastgestelde vereiste.

Evaluatie

De twee locaties voor vervroegd stemmen (gemeentehuis en Doelum) zijn beide dagen goed bezocht. Op het gemeentehuis hebben 1570 mensen hun stem uitgebracht, bij Doelum 1174.

De stemmal (hulpmiddel voor slechtzienden) was tijdens het vervroegd stemmen beschikbaar in het gemeentehuis. Van de stemmal is geen enkele keer gebruik gemaakt.

Een aantal inwoners was in de veronderstelling dat zij ook op maandag en dinsdag hun stem konden uitbrengen bij alle 13 stembureaus. Zij hadden de informatie die hierover in de Rijn en Veluwe, op onze website en op de achterkant van kieslijst die huis-aan-huis is verspreid niet goed gelezen of begrepen. Toen dit signaal ons bereikte, hebben wij maandagmiddag 15 maart deze informatie op de ramen van de stemlocaties geplakt.

Stemlocaties

Informatiebrief januari 2021

Het is ons gelukt om geschikte stemlocaties te vinden die aan de gestelde voorwaarden voldoen. Dit was een grote uitdaging. We kunnen dit jaar niet in verpleeg- en/of verzorgingshuizen terecht vanwege het verhoogde risico voor de bewoners op besmetting van het coronavirus. De brief van het ministerie van BZK aan de directie van scholen om het belang van het beschikbaar stellen van stemlokalen te promoten heeft geen respons opgeleverd in onze gemeente.

We hebben dertien vaste stemlocaties. Het stembureau in de sporthal Doorwerth wordt een extra groot stembureau met extra capaciteit omdat we een stemlocatie minder hebben dan bij de vorige verkiezingen.

Op twee van de dertien locaties plaatsen we tenten van 5 x 10 meter met alle voorzieningen die nodig zijn, zoals: elektriciteit, verwarming, verlichting en meubilair. Deze locaties zijn:

- Het plein voor het gemeentehuis aan de zijde van de Generaal Urquhartlaan
- Het parkeerterrein bij Serviceflat Hoog Heelsum

Redenen plaatsen van een tent:

- Tijdens de verkiezingen gaat de dienstverlening in het gemeentehuis door. Er is dan geen ruimte in het gemeentehuis die voldoet aan de toegankelijkheid voor mindervaliden en de coronamaatregelen die wij moeten nemen om een stembureau in te richten.
- Bij Hoog Heelsum kunnen we niet gebruik maken van het gebouw vanwege verhoogd risico op besmetting met het coronavirus voor de bewoners. Het parkeerterrein is een geschikte ruimte om een tent te plaatsen.

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

2 van 8

Evaluatie

Oosterbeek

Gemeentehuis

Dit stembureau is op alle dagen druk bezocht. De tent als stembureau op het plein voor het gemeentehuis is goed bevallen. Zo vond er een goede doorstroming plaats waardoor onze inwoners op een veilige manier hun stem konden uitbrengen.

Vredenberkerk

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

Gymzaal Van Spaenweg

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

De Concertzaal

Lage opkomst. Ligt uit de route en heeft in vergelijking met andere locaties een hoge huur.

Parkflat De Valkenburcht

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

Renkum

Huis van Renkum

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

Doelum

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

PV Airborne in Renkum

Lage opkomst, geen representatieve ruimte. Wel goed coronaproof in te richten.

Serviceflat Hoog Heelsum (tent)

Lage opkomst.

Heelsum

Sint Jozefkerk

Een hoge opkomst maar geen fijne locatie. Het is klein en tochtig.

Doorwerth

Sporthal Doorwerth

Dit was een extra groot stembureau. Achteraf blijkt dit niet nodig te zijn geweest omdat de opkomst hier lager was dan verwacht.

Ontmoetingskerk Doorwerth

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

3 van 8

Wolfheze

Gymzaal Wolfheze

Goed bezocht en qua locatie en ruimte goed bevallen.

Aandachts- en actiepunten stembureaus volgende verkiezing:

- onderzoeken mogelijkheden om gemeentehuis in te richten als een groot stembureau;
- onderzoeken of Heveadorp een geschikte locatie heeft om een stembureau in te kunnen richten;
- onderzoeken of we PV Airborne en Hoog Heelsum kunnen samenvoegen tot 1 stembureau bij Serviceflat Hoog Heelsum;
- eventueel een andere locatie zoeken voor Sint Josephkerk in Heelsum;
- gezien de lage opkomst kan wellicht locatie Concertzaal vervallen;
- Doelum is een goed bezochte locatie. Een dubbel stembureau inrichten is hier niet mogelijk. Bij de komende verkiezingen is het voor de doorstroming belangrijk dat er drie stembureauleden achter de tafel zitten in plaats van twee;
- als Het Schild weer open kan bekijken welke keuze we maken voor de locatie van het stembureau in Wolfheze. Bij Het Schild of in de gymzaal.

Bijzonder stembureau

[Informatiebrief januari 2021](#)

Naast de dertien vaste stembureaus hebben we een bijzonder stembureau. Dit is een stembureau in verpleeg- en verzorgingshuizen waar alleen de bewoners hun stem uit mogen brengen. De beslissing voor het toestaan van een bijzonder stembureau ligt bij de directie van het verpleeg- en/of verzorgingshuis. Dit stembureau is een beperkte tijd per locatie geopend. Alleen Het Schild in Wolfheze maakt gebruik van deze mogelijkheid. Hier wordt op 17 maart ook de stemmal en de twee soundboxen ingezet zodat de bewoners zelfstandig een stem uit kunnen brengen.

Evaluatie

Bij Het Schild konden deze keer alleen bewoners en personeel stemmen. Bewoners konden gebruik maken van het brailleboek en de stemmal. De stemmal is op woensdag 17 maart 8 keer gebruikt.

Briefstemmen

[Informatiebrief januari 2021](#)

De kiezers van 70 jaar en ouder krijgen de mogelijkheid om per brief te stemmen. Zij ontvangen in twee afzonderlijke zendingen een stempasplus en een stembiljet met instructie. Met de stempaspluspas kan de kiezer een keuze maken om zelfstandig in het stembureau een stem uit brengen of een briefstem uit te brengen. De briefstem kan per post verstuurd worden of vanaf 10 maart worden afgegeven bij de receptie in het gemeentehuis. Voor de ontvangst zijn aparte richtlijnen waardoor het stemgeheim gewaarborgd blijft.

Evaluatie

Van de 6900 uitgenodigde (briefstem)kiezers van 70 jaar en ouder hebben bijna 3100 mensen een briefstem uitgebracht, dit is bijna 45 procent.

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

4 van 8

Wij hebben van inwoners vragen gekregen over het briefstemmen. De communicatie vanuit het ministerie van BZK naar de burgers over het briefstemmen was niet helemaal duidelijk. De vragen die wij van onze inwoners kregen, hebben we naar tevredenheid beantwoord.

Werving stembureauleden

[Informatiebrief januari 2021](#)

De lokale werving en de werving via de landelijke campagne van stembureauleden heeft veel aanmeldingen opgeleverd. Buiten de werving zijn ook spontane aanmeldingen binnengekomen. In totaal zijn er op dit moment 220 leden beschikbaar. Wij zijn blij verrast met dit resultaat. Wij maken op dit moment de indeling van de stembureauleden. De leden krijgen een online training en instructie zodat zij goed op de hoogte zijn van de werkwijze en de maatregelen.

Evaluatie

De bezetting op de stembureaus rondkrijgen was een puzzel. Tot aan de dag van de verkiezing meldde leden zich af of omdat ze zelf in quarantaine moesten of omdat ze het risico op een coronabesmetting niet wilde lopen. Uiteindelijk hadden we op de dagen van de verkiezing voldoende bezetting voor alle stembureaus.

Wij hebben dit jaar voor het eerst gebruik gemaakt van de online trainingen van SEP e-learning in plaats van Icademy. We hebben voor SEP e-learning gekozen omdat er een koppeling is met Procura (verkiezingssoftware). Dit bespaart werk voor het team Verkiezingen.

Bezetting stembureaus

[Informatiebrief januari 2021](#)

Per stembureau hebben we 6 stembureauleden, waarvan een voorzitter en een vervangend voorzitter. Bij de entree van het stemlokaal is een stembureau lid om te zorgen dat het niet te druk wordt in het stemlokaal zelf. Ook kan hij/zij een kiezer die hulp nodig heeft vanwege een fysieke beperking helpen bij het uitbrengen van zijn/haar stem. De stembureauleden kunnen qua taken rouleren. Naast de stembureauleden willen wij bij elk stembureau een verkeersregelaar inzetten die toeziet dat de handen gedesinfecteerd worden en de 1,5 meter afstand in acht wordt genomen buiten bij de ingang. Koffie, thee en de lunch wordt voor de stembureauleden en verkeersregelaars verzorgd

Evaluatie

6 stembureauleden per stembureau is goed bevallen. Bij locaties waar een lage opkomst was hebben we in overleg afgestemd dat een verkeersregelaar naar een drukke locatie ging om te helpen.

Aandachtspunt

Bij de drukke stembureaus gemeentehuis en Doelum moeten we altijd extra stembureauleden/stemmentellers inzetten of een dubbel stembureau inrichten.

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

5 van 8

Waarborgen 1,5 meter afstand

[Informatiebrief januari 2021](#)

We hebben gekeken naar aparte in- en uitgangen van de stemlocaties om de 1,5 meter afstand tussen de kiezers te waarborgen. Als deze looproutes niet gescheiden zijn, zetten we hoge schermen als scheidingswand tussen de in- en uitgang. Ook wordt met de inrichting van de stemlokalen voldaan aan de 1,5 meter afstand criteria.

Evaluatie

De 1,5 meter afstand kon overal goed gewaarborgd worden.

Toegankelijkheid stembureaus

[Informatiebrief januari 2021](#)

De toegankelijkheid van de stemlocaties hebben wij via een checklist geïnventariseerd met daarin door ons opgenomen noodzakelijke aanpassingen die binnenkort uitgevoerd worden. Denk aan aanleggen gehandicapte parkeerplaatsen, aanpassen van drempels bij in- en uitgangen. Ook de ruimte en toegankelijkheid voor rolstoelen, scootmobiel is meegenomen in de inventarisatie.

Evaluatie

De toegankelijkheid van alle stembureaus was in orde.

Bestelde materialen

[Informatiebrief januari 2021](#)

Wij hebben allerlei materialen besteld om te voldoen aan de coronamaatregelen zoals: kuschermen, hoge schermen, desinfectiezuilen met extra desinfectiemiddel, faceshields, nifril handschoenen in verschillende maten, mondmaskers, emmers met reinigingsdoekjes, 16.000 kleine rode potloden en een extra aantal lange potloden, wachtstrepen, looprichtingpijlen, 1,5 meter stickers enzovoort besteld om aan de afstand- en hygiëne maatregelen te voldoen.

Evaluatie

Op alle locaties waren voldoende materialen aanwezig. Inwoners hebben veilig kunnen stemmen en de stembureauleden hebben veilig hun werk kunnen doen.

Extra schoonmaak

[Informatiebrief januari 2021](#)

De stembureauleden maken elke 30 minuten de stemhokjes schoon. Voor het schoonmaken van het sanitair in de stemlokalen en de eindschoonmaak huren wij een schoonmaakdienst in.

Evaluatie

Is goed gegaan.

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

6 van 8

Financiële compensatie

[Informatiebrief januari 2021](#)

Boven op ons reguliere budget van € 60.000,- hebben wij van het Rijk € 95.000,- extra ontvangen voor het organiseren van de verkiezingen. Wij hebben de verwachting dat de financiën toereikend zijn.

Evaluatie

De financiën zijn toereikend geweest om de verkiezingen goed te organiseren.

Evaluatie van Nederlands Vereniging voor Burgerzaken (NVVB)

Ook de NVVB heeft de Tweede Kamerverkiezing geëvalueerd. De resultaten leest u in bijlage 1. De NVVB heeft drie speerpunten. Deze speerpunten gaat de NVVB onder de aandacht brengen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Kiesraad om zo verbeteringen in de uitvoering te kunnen bewerkstelligen. Het gaat hierbij om:

1. bevroezingsperiode, uitvoerbaarheid en tijdigheid moeten centraal staan. De NVVB pleit daarom voor een tijdslot van minimaal 3 maanden voor de verkiezingsdatum waarbij wet- en regelgeving niet meer kan en mag wijzigen. Hiermee krijgen gemeenten de tijd om zich goed voor te bereiden;
2. een nieuw stembiljet: het wordt hoog tijd om met meer energie en nadruk te werken aan de invoering van een nieuw en beter hanteerbaar stembiljet. Dit biedt tevens de mogelijkheid om te komen tot elektronisch tellen;
3. communicatie: heldere, goed en tijdige communicatie vanuit het ministerie van BZK en de Kiesraad, met één centrale plek waar de nieuwste versie van documenten geraadpleegd kunnen worden is zeer wenselijk. Met daarbij een eenvoudige zoekfunctie van de portal en de stukken geschreven in duidelijke taal. Het gebruik van factsheets is zeer nuttig.

Afsluiting

De organisatie van de Tweede Kamerverkiezing 2021 is er één om niet snel te vergeten. Deze verkiezing was anders dan anders door de coronamaatregelen. Het was een grote klus om het voor elkaar te krijgen. Door de inzet van vele medewerkers hebben de klus geklaard en kunnen we terugkijken op een goed verlopen verkiezing met een hoge opkomst. Wilt u de uitslagen nog eens nalezen kijk dan op www.renkum.nl/verkiezingen.

Met vriendelijke groet,

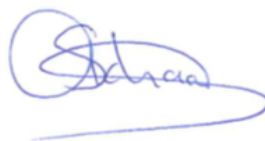
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,

de burgemeester,

M.G.M. (Maurits) van de Geijn

A.M.J. (Agnes) Schaap

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

7 van 8

Onderwerp

Evaluatie Tweede Kamerverkiezingen van 15, 16 en 17 maart 2021

Datum

12 juli 2021

Ons kenmerk

141723

Pagina

8 van 8